

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

G. Anderson H. Paulsgat 34 25

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET.

N:r 94 (669).

LÖRDAGEN DEN 25 NOVEMBER 1899.

12:TE ÅRG.

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR: IDUN ..... KR. 5:— IDUNS MODETIDN. MED PLAN- SCHER OCH HANDARB. ... > 5:— IDUNS MODETID. UTAN PL. > 3:—	UTGIFNINGSDAGAR: HVARJE ONSDAG OCH LÖRDAG. LÖSNUMMERPRIS: 8 ÖRE.	REDAKTÖR OCH UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG TRÄFFAS SÄKRAST KL. 2—3. REDAKTIONSSEKR.: JOHAN NORDLING.	BYRÅ OCH EXPEDITION: KLARA S. KYRROGATA 16, 1 TR. ÖPPNA KL. 10—5. ALLM. TEL. 61 47. RIKS 16 46.	KOMMISSIONÄRER ANTAGAS ÖFVER HELA LANDET PÅ ALL- DELES SÄRSKILDT FÖRMÅNL. VILLKOR. STOCKHOLM, IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI.
--	--	---	---	---

ETT GULDBRÖLLOSPAR.

IDEN NORRA af den gamla Trädgårdsföreningens paviljonger vid Drottninggatan sammanvigdes den 25 november 1849 Gustaf Richard Sundström och Henriette Morssing. I kretsen af barn, barnbarn och barnbarnsbarn, öfriga anhöriga och vänner fira dessa makar den 25 november 1899 sitt guldbrällöpp. Mellan dessa båda festliga be- märkelsedagar ligger för dem ett lif fylldt af ihärdigt, sträfsamt arbete, af trofast pliktuppfyllelse och aldrig svikande redbar- het i handel och vandel — femtio år, un- der hvilka nog äfven sorgens och bekymrens trådar blandats i lefnadsväfven, men som skänkt dem deras eget samvetes goda vitt- nesbörd om ett väl fylldt lefnadsvärf, sina närmastes kärlek och beundran, aktning af medmänniskor i vida kretsar och välsig- nande tacksamhet af många bland denna världens ringa och vanlottade.

Richard och Henriette Sundström äro båda Stockholmsborn. Han föddes den 14 juli 1819. Fadern var sjökaptén och förde för en redare Burgman fregattskeppet Mi- nerva. Han afled i Cette redan år 1829; och hans efterlevande hustru stod där då med tre minderåriga barn att försörja och uppfostra. Hon grep emellertid verket mo- digt an, arbetade bl. a. med att af aspfibrer väfva »mattor» till stråhattar, hvilket gaf en efter den tidens förhållanden god in- komst, och lyckades att genom ihärdighet, klokhet och sparsamhet hålla det lilla hem- met tillsammans. Den äldste sonen valde faderns yrke, men den yngste, Richard, stannade i hemmet och antogs vid fjorton års ålder som biträde i Lundvalls speceri- affär vid Fredsgatan, där han stannade i tretton år. Under denna tid åtnjöt han i hög grad sin chefs välvilja och förtroende, och när Richard S. beslöt att söka slå sig ut på egen hand, ställde sig denne rådgif- vande och ekonomiskt stödjande vid hans sida.

1847 öfvertog Sundström den i Hötorget n:r 13 belägna specerihandel, som ännu bär hans namn. Det ekonomiska resultatet var ej vidare lysande den första tiden. Det gick nätt och jämt ihop, fastän den unge ägaren själf stod i från morgon till kväll och ej bestod sig lyxen af annan bostad än en liten innanför boden belägen kammare, som han delade med sina två biträden. Hans hurtiga och humana väsen, redbara behandlings- sätt och goda varor tillvunno honom emel-

ETT GULDBRÖLLOSPAR. GROSSHANDLAREN OCH FRU G. R. SUNDSTRÖM.

.EFTER FÖR IDUN TAGEN FOTOGRAFI AF A. BLOMBERG.

lertid snart nog förtroende hos traktens köpstarka publik, och affären gick steg för steg säkert framåt.

Redan efter två år vågade sig Richard Sundström på att bilda eget hem och ingick då i ett redan under flere år efterlängtat äktenskap med mamsell Henriette Morsing. I henne fick han en hustru som var fullt vuxen sin post. Hon hade under sin mors ledning fått deltaga i alla de sysslor som på den tiden fordrades i Stockholms borgarehem, och hon medförde som bästa hemgift den som Björnson nämner i en af sina dikter: »to arbetsvante Hænder». I dessa tider existerade ju ännu det patriarkaliska förhållandet mellan principaler och biträden. De senare hade sitt hem med allt hvad därtill hörer hos de förre; och det var således redan ifrån början ett ganska stort och ansvarsfullt hushåll, för hvilket ledningen lades i den unga fru Sundströms händer. I en liten anspråkslös vindsvåning på fyra rum, af hvilka ett beboddes af »herrarna», redde makarna Sundström sitt första hem — trefligt, men i hög grad enkelt. De bestodo sig visserligen lyxen af ett litet förmak, men möbelen till detsamma bevingade ej större summa än 140 kronor. 1851 inköpte de emellertid det hus — Hötorget 13 —, där affären var inrymd, och där hafva de alltsedan haft sitt hem. Följande år satte Richard Sundström upp en garn- och väfnadshandel; hit följde de goda traditionerna från den andra affären, och den nybildade tillvann sig inom kort i lika hög grad som denna allmänhetens förtroende. Tillsammans med två kompanjoner innehade Sundström under flere år ett sockerbruk, beläget Hamngatan 36, och en tändsticksfabrik ute vid Igeldammarna. Mannens utvidgade affärsverksamhet betydde naturligtvis för hustrun en utvidgning af hushållet, ty »herrarna» och tjänarna blefvo allt flere. Och så under årens lopp kommo barnen — fem till antalet. Vi, senare tidens barn, vana vid alla de industriens moderna hjälpmedel, som stå nutidens hushåll till buds, kunna nog ej göra oss en fullt klar föreställning om, hur krävande ett stort hushålls skötsel var i de tider, då t. ex. vattenledning var en okänd lyx, och då all bykning, bakning, saltning rökning etc. förrättades i hemmet. Men allt redde sig under den dugliga och praktiska husmoderns energiska ledning. I råd och dåd stodo de båda makarna stödande vid hvarandras sida; arbetet var dem en glädje; och huset förkofrades år från år. Då de varit gifta i fem år, vågade de sig på att ute vid Ropsten hyra ett litet sommarnöje, med »del i kök» och hvad som väl var ändå ovanligare »del i matsal». Ute vid Ropsten tillbragte Sundströms alla somrar, sedermera i en egen liten villa, till år 1874, då de inköpte det vid Saltsjön belägna täcka Lilla Nyckelviken, där de alltsedan haft sitt sommarhem.

»Innan jag fyllt sextio år,» yttrade en gång herr Sundström, »hade jag aldrig känt mig trött, d. v. s. aldrig känt tröttheten som en plåga.» Och dock har hans duglighet i mycket hög grad tagits i anspråk af

VIGNETT TILL BJUDNINGSKORT: GULDBRÖLLOSPARET FÖR 50 ÅR SEDAN OCH NU.

allehanda förtroendeuppdrag, däribland flere ganska maktpåliggande. Han har varit en af Klara församlings stödjepelare. Sedan 1836 har han tillhört denna församling; och jag tror, att både han och hans fru skulle betrakta en flyttning till annan stadsdel som en emigration. 1856 utnämndes han till kyrkoråd, och i början af 70-talet till kyrkvård. Denna senare befattning lämnade han först 1896. Vid Klara kyrkas reparation hade han byggnadskassan under sin förvaltning. I flere år var han kassaförvaltare i skolrådet, ordningsman i församlingens ordningsnämnd, brandmästare m. m. Under koleraepidemien 1853 hade han utbetalningen för sjukvården inom församlingen om hand. 1856 invaldes Sundström bland de s. k. hundra männen i Brandkontorets öfverstyrelse, och 1880 i direktionen; denna plats innehar han ännu. Under tolf år var han stadsfullmäktig, och åren 1868—89 ordförande i Kryddkrämar-societeten. Af flere andra direktions, t. ex. för Stockholms stads sparbank och Borger-skapets änkhushus, har han varit medlem. I den senare kvarstår han fortfarande. 1853—92 var Sundström kassaförvaltare i styrelsen för Malmqvistska skolans uppfostringsanstalt — vid den posten torde bemärkas, att det mången gång gällde att äfven anskaffa den kassa, som skulle förvaltas. Som utredningsman och förmyndare har han haft flere uppdrag som han skött på ett mönstergillt sätt. Richard Sundström är sedan 1871 riddare af Vasaorden.

Under de första decennierna af sitt äktenskap upptogs fru Sundström nästan uteslutande af sina husmoderliga plikter. Men sedan hennes make år 1870 lämnat kryddboden och tio år senare garnaffären i andra händer och barnen bildat egna hem — två, en son och en dotter, afledo vid fyra och fjorton års ålder — har hon ägnat mycket af sin tid och sitt arbete åt barmhärtighetsverksamhet. Särskildt ligger henne Sjömansmissionen varmt om hjärtat, och hon har på mångahanda sätt skänkt den sitt understöd. Fru Sundström tillhörde den krets af för andliga frågor intresserade, som samlades omkring prinsessan Eugenie, och minnet af dennas älskliga personlighet och de stunder hon tillbragt i hennes närhet räknar hon bland sina bästa.

Fjellstedtska skolan i Upsala, Stadsmissionens barnhem, Malmqvistska skolan, Diakonissanstalten m. fl. ha makarna Sundström att tacka för ekonomiskt understöd och hvad särskildt fru S. beträffar en stor insats af personligt arbete. Mot enskilda behöfvande ha de visat och visa alltjämt

stor gifmildhet. — Två döttrar, Riken och Anna, äro sedan tjugusex år tillbaka gifta, den ena med verkställande direktören i bolaget Separator, John Bernström, den andra med dennes broder Andreas, innehafvaren af firman John Bernström & komp. och hufvuddelägare i Olofströms bruk. Sonen, August, är grosshandlare i Stockholm.

Många äro väl de som arbeta sig fram till en i ekonomiskt hänseende så afsevärdt god ställning som Sundströms, men högst få torde bibehålla en sådan enkelhet i vanor

samt anspråkslöshet och flärdfrihet i sitt uppträdande, som de förstätt att göra hela sitt lif igenom.

För dem, som personligen känna Richard och Henriette Sundström, inställer sig hvad dessa makar beträffar i mycket ringa grad tanken på förminskade kroppskrafter och alls inte på försvagade själskrafter. Den gråa starren lade sig en gång förmörkande på Richard Sundströms ögon, men efter en lyckligt utförd operation kan han åter läsa och skriva obehindradt. Bådas minne är förträffligt, och man kan af dem få höra liffulla skildringar af det Stockholm som gått.

Makarna Sundströms sträfsamma arbetsdag är nu slut, och i medvetande af att ha verkat ett godt verk, medan dagen var, njuta de nu i stillhet och lugn af lefnadskvällens frid. När de på bröllopsaftonen åkte hem, sade den unga makan, med blicken fäst på det tindrande stjärnhvalvet: »Mätte vårt lufs afton bli lika klar och ljus som denna.» Hennes önskan har rikligen uppfyllts. När jag för dem tillkännagaf min afsikt att en stund språka om dem för Iduns läsekrets, sade fru S.: »Glöm då inte att säga, att vi själfva anse det vara endast Guds välsignelse vi ha att tacka för all den lycka vi fått.»

Till sist vill jag nämna en egenskap som makarna Sundström besitta och som är lika sällsynt som prisvärd hos dem, som hunnit så långt som de på lifvets bana: den att med humanitet och förståelse bedöma den nya tid, som växer upp omkring dem. Men när man har tjugutre barnbarn och två barnbarnsbarn som sprida ungdoms- och barnaglädje omkring en, faller nog af sig själf fördomen om den gamla goda tidens uteslutande anspråk på förträfflighet och den nyas allt uppslukande ondska.

På Richards och Henriette Sundströms guldbröllopsdag sändas dem från många håll hjärtliga lyckönskningar med förhoppning om, att de måtte i ostördt lugn lefva ännu många år, till glädje för sina närmaste och till gagn för alla dem, som ha dem att tacka för solglintar i en glädjefattig och bekymmerfylld tillvaro.

GURLI LINDER.

TILL VÅR ÄRADE LÄSEKRETS rikta vi en vördsam uppmaning att ihågkomma Idun med insändande af fotografier och teckningar, som kunna vara af intresse för vår illustrationsafdelning. Alla hafda kostnader ersätta vi naturligtvis tacksamast.

HVITA SYRENER. EN HISTORIA AF MARIA RIECK-MÜLLER.

DET VAR EN strålande vacker mars-
eftermiddag. På den upptinade vägen
ut till Nya kyrkogården rullade likvagnen
i sina gamla spår. Men inga nyfikna stan-
nade för att se efter den och undra, hvem
den döde var. Ah nej — det var ju bara
ett fattiglik, och likvagnen den allra tarf-
ligaste. Inte ett enda onödigt silfverorna-
ment eller något paradaktigt, som bättre
lik bruka hedras med. Skillnad skall det
vara in i döden! Kistan var äfven så obe-
tydlig och enkel som möjligt, men på locket
— uppe vid hufvudet — låg en stor kvist
hvita syrener.

Svällande, härliga, hvita syrener i mars
månad — och på ett fattiglik!

Marssolen letade sig in under vagnens
svarta tak och lekte mellan syrenernas
hvita blomblad, så att de glänste som silf-
ver, och en bred solstrimma smekte kistan
målade bräder.

En enda vagn — det var en åkardroska
— följde med dit ut till kyrkogården. Un-
der den uppspända suffletten suttu två her-
rar. Den ene var prästen — det syntes på
kragarne och ämbetsminen. Flere gånger
hade han försökt säga några trösteord till
mannen, som satt vid hans sida, men då
han ej fick något svar eller ens ett tecken,
som tillkännagaf, att denne hörde honom,
uppgaf han tanken att trösta och in-
skränkte sig nu till att observera honom.
Det var en helt ung man med ett själfvullt
ansikte, men det tårda och bräckliga i hela
hans yttre — tillika med den törftiga dräk-
ten — talade om försakelse och fattigdom.

Med ett frånvarande och stelt uttryck
höll han blicken fäst på sina magra fing-
rar, som nervöst plockade på öfverrockens
grönsvarta lugg. Vid en krökning af vägen
såg han upp. De hvita syrenerna på kistloc-
ket skälfde och lyste emot honom i sol-
skenet.

En suck af hopplösaste förtviflan banade
sig fram öfver hans läppar — och så kom-
mo tårarne — ändtligen.

Syrenerna där framme berättade om och
om igen, huru rikt lifvet kan vara, när man
är två. Och nu! — —

Huru väl mindes han inte, när de möttes
första gången — han var endast tjugutvå
år då. Det var uppe på konstutställningen
för fem år sedan. Han hade gått upp dit
för att se, huru hans lilla duk tog sig ut
bland allt det andra där.

Det var en helt liten duk, som nästan
fylldes af en enda härlig kvist hvita syre-
ner. Men han visste, att den var bra gjord
— det hade kamraterna sagt, och det såg
han själf förresten.

Det var lif och doft! Man nästan såg,
huru blomklasarne svällde och lefde mel-
lan den ljusa grönskan. Och där — framför
hans tafla — stod en kvinna. Hon var inte
i sin första ungdom — kanske närmare
tretti än tjugu år — men det tänkte han
inte på då.

Han såg bara hennes strålande, själfvulla
ögon, som i djupaste andakt voro fästade
på hans blommor.

Det var, som om de hade hypnotiserat
hennes blick. Blicken blef glänsande och fuktig,
och han hörde, huru hon viskade: o, mina
älskade, hvita syrener!

Och sedan — ja, sedan hade de lärt känna
hvarandra. Hon var också konstnär — bild-

huggarinna — och hade en präktig studie
på skulpturafdelningen.

De träffades ofta, och när hans duk åter
hängde där uppe på den kalla, tarfliga ate-
liern — den blef inte såld — det är inte
alltid det, som är vackert och bra gjordt,
som köpes — ja, då kom hon dit upp ibland.
Långa stunder kunde hon stå framför den
lilla taflan, och alltid hade hon samma an-
dachtsfulla, lyckliga uttryck i blicken. Så
småningom fick han hela hennes historia
— den var så enkel och vanlig, tills för-
sakelserna började med konstnärslifvet.
Ensam var hon också — liksom han.

Hela barndomstiden där hemma på landet
hade smält tillsammans med minnet af hen-
nes egen hvita syrenbuske, som stod utan-
för kammarfönstret, och som varit hennes
barndoms stora passion.

Det var det samma som sommarfröjd och
skönhetslif för henne, när det började lysa
hvitt mellan de gröna bladen — och svälla
och öppna sig i blomklasarne och fylla luf-
ten med doft och drömmar.

Och därför kunde hon nu aldrig se sig
mätt på hans syrenkvist. Sedan, när han
gifvit henne alla sina unga tankar och för-
hoppningar i utbyte och de kommit hvar-
andra så nära, att de glömde allt i världen,
utom att de voro två delar af samma själ,
som sträfvade mot samma mål och som be-
höfde hvarandras hjälp och sympati — ja,
då stannade hon kvar däruppe hos honom.

Det blef ingen annan förändring, än att de
delade hans sal — eller ateliern — i två
afdelningar — alldeles som på konstutställ-
ningen. Den ena för skulptur och den andra
för målning.

Och så gingo de öfver till hvarann' och
kritiserade och berömde och skrattade —
ja, ibland kunde det gå hett till också och
växlas hugg — men aldrig så det blef mär-
ken. Det glömdes snart och var inte ondt
menadt.

Och hvad de arbetade sedan!

Och kassan hade de gemensamt, och al-
drig behöfde han gå ut och äta mer. Hon
lagade måltiderna på ett fotogenkök inne
i skrubben. Det var så lustigt — alldeles
som förr åt dockorna. Och hvad det kunde
smaka! Ibland var det ju inte så mycket
att laga af — när det inte fanns köpare
till deras arbeten — men ibland — ja, en
gång hade han kommit hem med kronärt-
skockor och krafter och en half cham-
pagne. Då blef det kalas!

Och hvad hennes ögon kunde stråla!
Hon hade blifvit yngre i stället för äldre
de sista åren.

Ah Gud, hvad hon hade blifvit allt för
honom — mor, syster, kamrat, maka — ja,
hon var hans älskade. Välsignade hvita
syrener, som skänkt honom allt detta!

Ja, de två skulle blifva någonting stort
tillsammans — ett riktigt konstnärspår.
Om ett par år, när de sparat ihop litet,
skulle de resa till Paris — kanske få in
någonting på salongen — åh, härliga konst-
närslif — —

Och nu — ja, nu låg hon där framme i
den svarta, trånga kistan.

Huru hade det gått? Jo, de hade slitit
så ondt under vintern — frusit och svultit
ibland. De hade nästan ingenting fått sälja,
och hon hade arbetat för tre — lagt sele
på sig för de usla pängarne — och renskrif-
vit ibland långt in på nätterna. Hon hade
tyckt sig vara den starkare af dem, och
det var hon nog, men den fuktiga leran till-
sammans med allt det andra, kölden, för-
sakelserna, var ändå starkare än hon. Och

när hon så låg där utarbetad — utan hopp
— hade han inte kunnat göra något annat
än tigga döden om förskoning. När hör väl
döden på böner? — Den natten, då de hade
stridt sin hetaste strid om henne, och man-
nen med timglaslet hade gått som segervin-
nare, då hade hon själf varit så lugn och
förföjd.

»Tack, gossen min,» viskade hon, »tack
för dessa härliga år! Tänk, att få dö —
midt ibland hvita syrener — ser du —, huru
de — svälla och — brista — —» Och så
lade hon armarne om hans hals för sista
gången — och blommorna på taflan öfver
sängen fingo hennes sista blick — —

Han hade slumpat bort en tafla för fem-
ton kronor, och för dem hade han fått tre
kvistar hvita syrener, — syrener i mars.
En på kudden bredvid hennes kind, en höll
hon i handen, och den låg med sina klasar
uppöfver det nu så stilla bröstet. Det var
uppdrifna, genomskinliga syrener — så
bländande hvita. Och den tredje kvisten
skälfde på kistlocket där framme i solske-
net. Min älskade hvita syren! Och tårarne
droppade heta och tunga mellan de magra
fingrarna. De gjorde mörka fläckar på roc-
kens grönskiftande ludd.

Nu stannade fattiglikvagnen, åkaredro-
skan stannade.

De voro framme vid kyrkogårdens grin-
dar. Alldeles invid muren syntes högar af
sand och fuktig, svart mull bredvid en ny-
uppkastad graf.

»SMÅTTINGARNAS SKOLA».

OM JAG EJ misstar mig, utkom för
några år sedan en liten lärarrik bok
med titeln: »Mamma, hvad ska jag göra?»
Och den arma mamma, som ej visste, hvar-
med hon skulle kunna sysselsätta sina
småttingar, fann sannolikt i det lilla nyt-
tiga arbetet anvisning på en hel del medel
därtill.

Detta påminner mig om en klagan, som
man i våra dagar ofta nog får höra från de
unga s. k. familjeflickorna, jag menar där-
med i allmänhet de unga flickor, som ej ha
tillfälle eller behof af att försörja sig
själfva, nämligen denna: hvad ska vi göra?
— Det förefaller, som om det hos vår tids
ungdom skulle finnas ett otvivelaktigt kraf
på att få göra någon nytta, men, egendom-
ligt nog, får man på samma gång det öfver-
raskande intrycket af, att ingenting mer
skulle finnas att uträtta, när man ändå
ständigt och alltjämt åter hör klagoropet:
Hvad skola vi göra? Vi ha ingenting att
göra, och vi vilja så gärna göra någonting.

Och ändå finnes det åtminstone ett verk-
samsahetsfält, som är oändligt stort och rikt
och oändligt välsignelsebringande: barnen.

Verksamsahetsfältet är för öfrigt icke ny-
upptäckt. Det finns redan någonting, som
kallas Kindergarten (man frågar sig, i för-
bigående, hvarför det inte kan få ha ett
svenskt namn?), ett slags lek- och hand-
arbetsskola för små barn, och det finnes
också s. k. barnkrubbor, där fattiga mö-
drar, som tvingas att hela dagen arbeta
utom hemmet, under den tiden kunna vara
vissa om, att deras småttingar få vård och
tillsyn. Men det, som är nytt — åtminstone
alldeles nytt i vårt land — är den »Småt-
tingarnas skola», som fröken Margit Holm-
gren i höst öppnat i Upsala.

Det är en skola för barn från och med två
till och med sex år, således för åren efter

finnas å de flesta apotek, i parfymaffärer och hos hrr
handlande. Partiförsäljning för Sverige hos
Stockholm. Bendix, Josephson & C:O, II Regeringsgatan II.

Tandpulver, två slag; Tandtinktur

Tandläkare dr: Geo. Forssmans
nya preparat för tändernas vård

Smyrna-Fikon, som förr ej till Stockholm importerats, försäljes hos
En extra qualité.

Carl A. Berg,
f. d. Martin Mattsson,
Allm. tel. 5696. **5 Arsenalsgatan 5.** Rikstel. 5 84.

»SMÅTTINGARNAS SKOLA»: MÅLTIDSSTUND.

barnkrubbans, för åren innan barnet börjar i folkskolan, en skola med afgiften satt så lågt — fem öre om dagen — att det äfven för de fattigaste mödrar blir möjligt att skicka dit sina barn. Detta är också skolans ändamål och idé — att taga hand om och gifva hägn åt de små bland samhällets minsta.

Innan jag går till en närmare skildring af »småttingarnas skola», vill jag tillåta mig några citat ur en längre artikel om den i Upsala Nya Tidning.

»Skolans ändamål är i främsta rummet att gagna barnen. Men hur vill man då gagna barnen, på hvilket sätt befordera deras utveckling? Jo, först och främst genom att helt enkelt öfva tillsyn öfver dem, och en tillsyn, som icke onödigtvis eller skematiskt ingriper och hämmar det, hvare intet ondt är, utan som, grundande sig på en under lifligt samråd med föräldrarna vunnen kännedom om hvarje barns individuella anläggning, smidigt anpassar sig därefter — — — Till »småttingarnas skola» kan sannerligen den allra varmaste vän af barnens möjligaste fria utveckling, den allra ängsligaste mor sända sin lille pys eller sin lilla tös. Och hon borde med tacksamhet begagna det tillfälle, som nu erbjudes, till den goda och nyttiga vård och uppfostran åt hennes barn, som hon själf är hindrad att ge dem, till att slippa ifrån det vanligen led samma alternativet att, då hon går till sitt arbete utom hemmet*, antingen stänga in den lille till ofruktbar sysslolöshet eller ock öfverlåta honom till sannolikt lika

ofruktbara och säkerligen mycket tvifvelaktigt nyttigare irrfärder på diverse experimentalfält utomhus.»

Jag hörde ofta en begäfvad och erfaren äldre dam på tal om den ena eller andra till det yttre bildade personen, säga: »Ja,

* Eller, likaväl, uti hemmet. M. S.

men han har icke fått någon sjuårs-uppfostran.» Och hon vidhöll, att det blott sällan kan lyckas senare års bildning och arbete att helt utplåna spåren af en bristande eller vårdslösad uppfostran i de första barnåren.

Man ser ju hos barn på 5—6 år, ja, stundom ännu tidigare, redan fullt utpräglade anlag och böjelser. Men en egendomlig idéföreställning tycks förbjuda, att man börjar sysselsätta sig med barnets uppfostran, förrän det fyllt sina sju år! Anledningen

»SMÅTTINGARNAS SKOLA»: LEKSTUND.

här till har jag icke lyckats upptäcka. Ty det är just genom att varsamt och lika kärleksfullt som klokt ansa och leda de första anlagen hos barnet, som man kan lägga grunden till en sund karaktärsutveckling och göra den blifvande samhällsmedlemmen en varaktig nytta.

Och härmed har jag kommit fram till min egentliga afsikt: att visa de unga sysslolösa flickorna med god vilja på en vacker och gagnrik uppgift.

*

För en liten tid sedan aflade jag ett besök i fröken Holmgrens skola för småttin-

gar, i Upsala. Jag var icke särskildt väntad, jag gick bara helt enkelt dit en förmiddag och knackade på dörren. »Stig in!»

Ett ljust, helt enkelt rum med ett lågt träbord och små trästolar med roliga ritningar eller målningar på — planscher och taflor på väggarna — och så, rundt bordet, en hel hop småttingar, som titta i bildböcker, se där den första ögonblicksbilden.

Lätt kan scenen förändras. På den ena fotografien, som tagits för Iduns räkning, se vi småttingarna vid deras måltid — på den andra äro de ute på den rymliga gården till skollokalen, där »småttingarnas skola» särskildt fått hyra två rum och ett kök. Ständigt växla sysselsättningarna också: än få de små höra sagor, som sysselsätta och odla deras fantasi, än ställes det till lekar inom eller utomhus eller promenader eller gymnastik. Eller få de roa sig med arbete i lera — så såg jag en hel rad runda spisbrödsbakor i lera, som hängde till torkning i ett hörn af rummet! — eller med teckning eller färgläggning af planscher eller andra enklare saker. Och genom allting går tendensen att framför allt gagna de små, utan att dock lägga på dem något skoltvång, att hos dem inplanta snille för ordning och snygghet, t. ex. »bordsskick», förmåga att sysselsätta sig, att göra någon nytta och finna nöje i det, lusten och förmågan att hjälpa sig själfva och tänka för sig själfva.

Allt detta förklarar fröken Holmgren för mig. Jag har fått henne för mig själf en stund ute i det ljusa och trefliga köket, och jag bjuder just till att interviewa henne, medan vi bägge, som äro gamla goda bekanta, inte kunna låta bli att skratta åt situationen.

Bäst vi sitta där, komma två små flickor in med hvar sin lilla stol och sätta sig i ett

hörn af rummet för att visa hvarandra bilderna i en bok. Här är det inte frågan om någon skolrespekt, där lärarinnan förefaller som ett sällsamt mellanting af högre väsen och buse, och där barnen ej kunna få känna sig fullkomligt lika fria i hennes närvaro som i hennes frånvaro — då skulle »skolans» hela vackra idé vara förfelad. »Småttingarnas skola» är för småttingarna en källa till glädje, och det är på den vägen, icke respektens eller disciplinens väg, som den vill verka till barnens nytta.

»Nå, hur går det med ekonomien?»

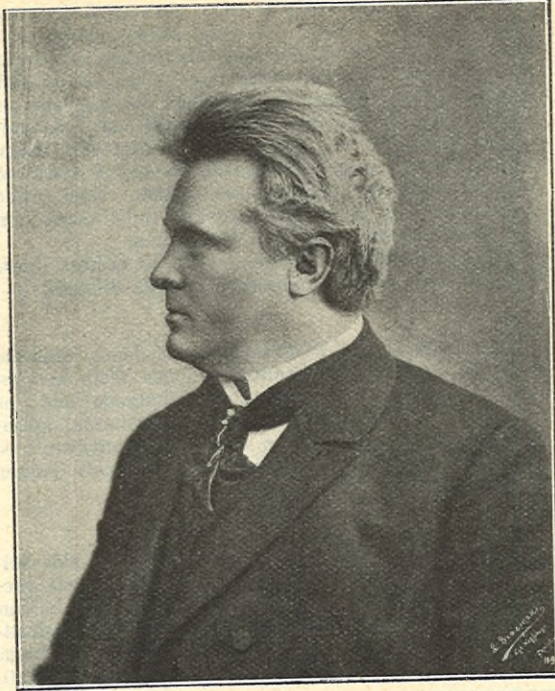
Ja, det är det värsta. De fem örena om

FRÖKEN MARGIT HOLMGREN.

GINA OSELIO-BJÖRNSON.

BJÖRN BJÖRNSON.

jag inte kunde få bli det, för jag ut till Berlin till Kindergarten-seminariet där, Pestalozzi-Fröbelhaus, det var på hösten 96. Jag var där ett år, och så har jag ju haft en liten Kindergarten för betalande små elever här i Upsala.»

Så erfarenheten tycks gå hand i hand med den goda viljan.

*

Det är roligt att ibland få tala om någon, som velat och som fått uträtta någonting, utan att låta sig hindras af sin ungdom, detta egendomliga fel, som vanligen inger de äldre så mycken misstro! Jag hade i dag i rikt mått det nöjet, ty fröken Margit Holmgren är verkligen, så att säga, ovanligt ung. Hon är född den 9 januari 1880.

Några öfriga data och biografiska upplysningar är det emellertid svårt att få ihop. Hennes föräldrar äro framlidne professor Frithiof Holmgren och fru Ann-Margret Holmgren, född Tersmeden; själf är hon född i Upsala och uppfostrad där, om man undantager den ofvan omtalade ut-

dagen för hvar småtting, de räcka ungefär till måltiden, som klockan $\frac{1}{2}$ 6 bjudes de små, innan de gå hem. (Skoltiden är mellan 1—7 hvar dag.) Och för detta år äro nog omkostnaderna garanterade. Men sedan — ja, man får hoppas på den frivilliga hjälpen från ett eller annat håll. Och fröken Holmgren tillade förtröstansfullt:

»Det måste gå. Om man bara är öfvertygad om det, så går det nog.»

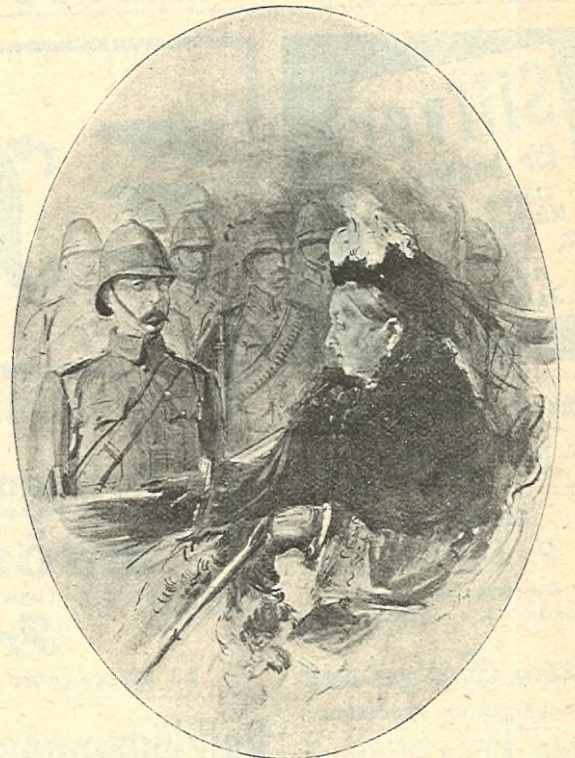
Jag hoppas det hjärtligt. Men en reflexion tränger sig ovillkorligt fram: skulle det kunna tänkas, att kommunen, kommunerna, taga en smula hand om företaget som detta? Skulle det ej kunna tänkas, att det organiserades en hel ring af sådana här »småttingarnas skolor» kring hela landet? Det behöfver väl knappt utläggas, hvilken betydelse för framtiden det skulle få, om det togs litet hand om detta yngsta Sverige, hvars möjligheter eljes i de flesta fall bli att utveckla sig uteslutande — i rännstenarne.

Emellertid har det blifvit tid för de små att få sig en promenad. De ha, sedan kappor och rockar väl kommit på, ställts upp i en lång rad af de två unga damer, som i dag biträda fröken Holmgren. (Flera af stadens unga flickor aflösa hvarandra i detta värf.) De äro nära trettio i dag, de små — inalles kommer skolan att taga emot högst femtio elever — de stå där och mysa och stampa af otålighet att få komma ut.

»Hur var det nu tant sa' om mössorna inne i rummen?» — Genast dansa ett par mössor ned från ett par ljusa små hufvuden, och det blir allmänt löje i raden. Så öppnas dörren, och hela skaran tågar ut i fin ordning, för att sedan fritt få sprida sig, när man väl kommit fram till lekplatsen.

»Hur kom du att hitta på det här hela?» frågar jag fröken Holmgren, innan också jag går.

»Jag har alltid varit så förtjust i barn. Förr ville jag bli barnjungfru, men när

DROTTNING VICTORIA TAR AFSKED AF SINA SOLDATER.

bildningstiden i Berlin, det är alltsammans.

Men kanske är det däremot ej nu sista gången vi få höra talas om den modiga initiativtagerskan till en skola, den första i sitt slag i vårt land. Jag hoppas det. Ty jag hoppas, att hennes begynnelseverk en dag skall komma att bära frukt vida omkring uti landet.

MARK STERN.

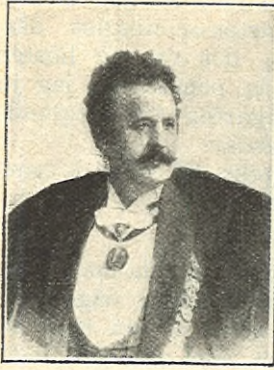
VÅRA ILLUSTRATIONER.

ETT NORSKT KONSTNÄRSPAR kommer i nästa vecka att härstädes låta höra sig från konserterstraden, nämligen Björn Björnson och fru Gina Oselia Björnson, hvilka i öfvermorgon, måndag, gifva konsert i Musikaliska Akademien, med biträde af hr Wilh. Stenhammar.

Hos hufvudstadens musikaliskt intresserade publik torde fru Björnson lefva i friskt minne sedan den tid hon sasom fröken Ingeborg Aas räknades till vår Kgl. operas mera begåfvade artister. Spelåret 1880-81 var fröken Aas med engagement fästad vid vår lyriska scen, hvarefter hon uppträdde å italienska och engelska operascener. Under åren 1888-91, då hon tagit sig konstnärnamnet Gina Oselio, hade

FRÅN KEJSARMÖTET I POTSDAM DEN 8 DENNES.

HUGO EDWARD.

SOPHIE HAUSER-BURSKA.

stockholmarne åter tillfälle att höra henne vid några kortare gästspel härstädes. Till hennes mest framstående roller torde kunna räknas Margareta och Helena i »Mefistofeles», Elisabeth i »Tannhäuser», Desdemona i »Otello», Margareta i »Faust» och Valentine i »Hugenotterna».

Sedan 1883 är hon gift med Björn Björnson, den framstående sceninstruktören, hvilken nu är ledare för den nya norska nationalteatern, hvars tillkomst just i honom haft en af sina varmaste ifrare.

Björn Björnson, skalden Björnstjerne Björnsons

son, är född i Kristiania år 1859, genomgick den med konservatoriet i Wien förenade skådespelareskolan, hade några år anställning vid »Meiningarnas» berömda trupp och studerade sedermera i Paris fransk skådespelarekonst. Under åren 1885-93, då han var anställd som skådespelare och regissör vid Kristiania teater, iscensatte han på ett konstnärligt sätt Ibens nyaste dramer samt åtskilliga af sin faders skådespel och ett flertal af Shakespeares stycken. Som skådespelare har han talangfullt framställt roller såväl inom den moderna som klassiska dramatiken.

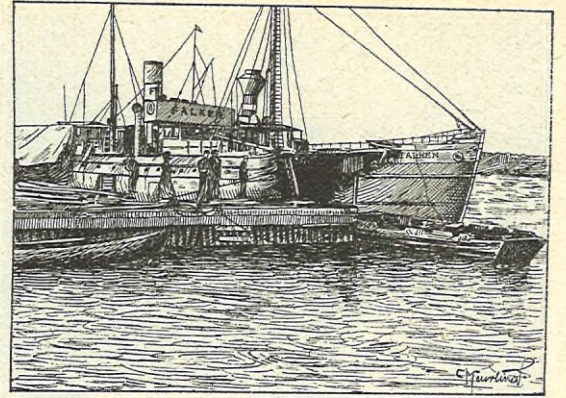
Hufvudstadens publik kommer nu att få höra Björnson uppträda som deklamator af norska diktverk.

*

KEJSARMÖTET I POTSDAM. Från denna händelse, vid hvilken världspolitiken synes fästa en viss vikt, bjuda vi vår läsekrets en tilltalande bild: en promenad i vagn, som de båda suveränerna, kejsar Nikolai och kejsar Wilhelm, under sammanvaron med hvarandra företogo i den minnesrika gamla parken Sans-Souci vid Potsdam.

*

ENGLANDS DROTTNING TAR AFSKED af sina soldater. Det stora öriket har under de senaste veckorna sändt massor af sina bästa trupper öfver hafven till det fjärran Afrikas slagfält. Englands åldriga drottning ser med smärta, hur landets söner dagligen draga ut i kriget. Nu senast har hennes kära lifregemente

»FALKEN» EFTER SAMMANSTÖTNINGEN.

beordrats mot fienden, och hon har personligen tagit farväl af dem, önskande lycka och framgång åt deras vapen. Denna bild ur krigskronikan är återgifven i vårt dagsnummer.

*

FRÅN GUSTAF-ADOLFS-FESTSPELEN i Berlin meddela vi i dagsnumret porträtten af hofrådet Hugo Edward och fru Sophie Hauser-Burska, af hvilka den förre instuderat det dramatiska verket och själf ut

Silfver
för bosättning
i största urval, till
billigaste pris hos
K. ANDERSON,
Hofjuvelerare,
1 Jakobstorg 1.

Tandläkare TOM von HALL.
— 15 Stureplan 15. —
Hvard. 10-2, 5-6. Helgd. 10-12.
Allm. Telefon 58 48.

Tandläkare John V. Lindh-Hygrell,
11 Birgerjarlsgatan 11.
Rådfrågningstid 1-2. — Allm. tel. 130 57.

Tandläkare Sjöquist
Drottninggatan 68, Stockholm.

Tandläk. Elias Widfond,
25 Regeringsgatan 25.
Träffas kl. 10-2 och 1/25-1/26 e. m.
Plomb. och insättning af artificiella tänder.

Tandläkare G. W. Widfond
Drottningg. 74. — Rikstel. 27 54.
OBS. ! Garanti för hållbarhet.

Tandläkare WIBOM,
Östermalmstorg 1.
Mottagningstid 10-12, 6-7

Tandläkaren D:r Erik G. Åkerlund
har efter fleråriga studier och praktik i Nord-Amerikas Förenta Stater öfvertagit och fortsätter Tandl. Carl Rosanders praktik i n:r 36 Malmskilnadsgatan.
Rådfrågningstid 12-1. Allm. tel. 57 63.

Undervisning i llinnesömnad.
KARIN EGNÉR, Nybrogatan 53, 4 tr.
(S. T. A. 66603)

Fru Sofia Larsson, Jönköping.
»ÖRTMIXTUR» för magsjukdom.
Har rönt exemplös framgång. Flera tusen människor välsigna den. Rekommenderas af läkare och barnmorskor. 6 fl. på en sats kosta 4: 40 pr sats. Sändes på järnväg mot efterkräf, på båtar endast då den är förut betald. Uppgif den sort, som önskas af de tre sorterna. Endast hel sats sändes.
N:r 1. Hellösande för kronisk förstoppning, magkatarr m. m.
N:r 2. Hallösande för magsyra, kolik, gallsten m. m.
N:r 3. Bindande för tarmkatarr, diarré m. m. — Jönköping i januari 1899.
Rikstelefon.
Sofia Larsson, Östra Storgatan 63, Jönköping.

Julen 1899.

Ett solidt, modernt sidentyg är den bästa julgåfva!
Skrif till sidentygs-exporthuset Schweizer & C:o i Luzern (Schweiz) och begär profver på svarta, kulörta eller hvita sidentyger. Ni skall omgående erhålla sådana gratis och franko. Sändningar af de efter profverna utvalda tygerna erhållas tull- och portofritt.
Direkt försäljning till privatpersoner!

Slakteriaktiebolaget Norrmalms,
Stockholm,
Koncentrerade Bouillon
rekommenderas såsom den bästa och billigaste i handeln förekommande bouillonssort.
MJÖLKSOCKER,
bästa näringsmedel för dibarn och barn med klena magar. Rekommenderadt af framstående läkare.
Frans Lidell,
11 Kungsgatan. Birger Jarlsgatan 8.

Balklädningar m. m. m. m. tvättas billigt och väl, äfvensom emottages kläderna behöfva ej söndersprättas. Gods afhämtas tacksamt.
Lifförsäkringsbolaget Mutual Life

Riks 163. Allm. tel. 76 53. *
HILDUR ANDERSSONS A. B.
9 A Oxtorgsgatan, butiken.
Nornans Familjssmaskiner
äro öfverträffade genom sin tysta, lätta gång samt vackra sömnad och utstyrel.
Nornans Symaskins-verkstad,
Birger-Jarlsgatan 6, Stockholm.

BRAND FÖRSÄKRINGS AKTIEBOLAGET FENIX JAKOBSTORG
Bankaktiebolaget Stockholm—Öfre Norrland, Drottninggatan 6.
Hushållräkning 5 %.
Kassafack till 15, 20, 25 kronor.

MORGONROCKAR, SIDENBLUSLIF, UNDERKJOLAR
billigast hos
BRÖDERNA SVENSSON & C:o,
16 Hamngatan 16. (b)

Praktisk nyhet för hemmet.
Alla som äro rädda om sina mattor m. m. böra vid askans uttagande ur kakelugnarne begagna sig af den nu i marknaden utsläppta patenterade **Ash-Uttagaren**, med hvilken askan uppsamlas i kakelugnen och aflägsnas utan minsta olägenhet af damm. Kan äfven med fördel användas till sopskyffel. Finnes i hvarje välsorterad bosättnings- och järnaffär, samt i parti hos C. W. Dahlstedt & Svensson, Norrlandsgatan 25, Stockholm. OBS. ! Aterförsäljare antagas på alla platser.

Fanny Gelins Parfymmagasinet
Stockholm, Malmstorgsgatan 5.
Största lager af
finaste franska, engelska och tyska Parfymmer, Eau de Cologne och alla till en välsorterad parfymaffär hörande artiklar från välkändaste firmor och till billigaste priser. Till landsorten mot efterkräf. Rikstelefon 22 25.

Julpresenter!
Välsorterad lager af finaste franska, engelska, tyska och svenska Parfymmer, Eau de Cologne och Tvålar m. m.
C. F. DUFVA
41 Drottningg. 41
(Etablerad 1849) Rekvisitioner från landsorten mot efterkräf.

Skandinaviska Gummiaktiebolagets Galoscher.
Hållbarheten garanteras. Billigare än ryska.

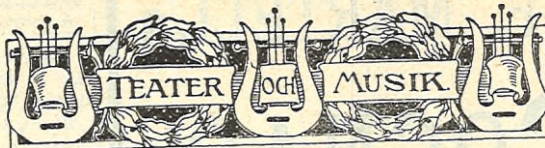
Till utstyrselar.
Duktyger, Handdukar, Näsdukar, Lakans- och Örngåttslärfter. Hollands Madapolam, Longcloth, Piqué. Vadstenaspetsar och Broderier. Låga, bestämda priser.
22 Vadstenaboden 22
Hanna Peterson & Co. Regeringsgatan

fört Gustaf Adolfs roll och den senare spelat den svenska drottningen Maria Eleonora. Stycket, i hvilket för öfrigt endast diletanter medverkade, lär ha utmärkt sig för stor prakt och de lifliga folkscenerna ha ej gifvit de på sin tid berömda »Meiningarna» efter i åskådighet och natursanning.

* **SKPEPP, SOM MÖTAS I NATTEN.** Våra läsarinna erinra sig tvifvelsutan den svåra ångbåtskollision, som nyligen ägde rum utanför Draghällan vid Sundsvall, hvarvid tyske ångaren »Norrköping» sammanstötte med finske ångaren »Falken», som så när bortrats i sank af den förra.

En af våra tecknare har med ritstiftet framställt den svårt skadade ångaren sådan den tedde sig, efter att ha blifvit inbogsrad till Sundsvalls hamnkaj och läns pumpad. Å styrbords bog synes den väldiga läckan, hvilken sträcker sig från relingen och ända ned till kölen.

SKANDINAVIENS ERKÄNDT FÖRNÄMSTA MO- DEBLAD ÄR IDUNS MODETTIDNING, som för helt år kostar endast 5 kr. för planschupplagan, 3 kr. för den vanliga upplagan. Prenumerera på prof från det nya kvartalet!

DIREKTÖR LINDSTRÖMS ORGELKONSERT i söndags afton i Jakobs kyrka hade samlat en talrik och tacksam publik. Hr L. utförde själf på ett ypperligt sätt Bachs d-moll-toccat och fuga, en orgelsonat af Capocci och preludium och tocatta af Lachner. Dessutom biträdde hr Zetterqvist med Beethovens vackra romans, fru Davida Afzelius med Rossinis Domine Deus och fru Lang med Hasselmanns harpballed. Den gedigna och lyckade konserten afslöts med Händels aria i arrangement för sång, harpa, violin och orgel, i hvilka samtliga de nämnda artisterna medverkade.

DEN UNGE PIANISTEN OCH KOMPOSITÖREN LENNART LUNDBERG hade i måndags anordnat en »piano- och romansafon», vid hvilken endast hans egna kompositioner utfördes. Visserligen befunnos ej dessa ännu vuxna, att ensamma bära upp aftonens stämning; men där funnos goda detaljer, som ställa i utsikt, att komponisten med vunnit mognad och framför allt — genom personlighetens genombrott — ökad omedelbarhet framdeles bör kunna infria gifna löften. Af de pianonummer, han nu utförde, sätta vi främst »Idyll» och »Legend», där ingifningen var mest

HYLIN & CO^S

FABRIKSAKTIEBOLAG

KONGL. HOFLEVERANTÖR

UTSTÄLLNINGSTVÅLAR:

VIOL, HYACINTE, HELIOTROPE, SYRÉN M. FL. THEA-ROS-PARFYM M. FL.

prisbelönta vid 1897 års utställning med **GULDMEDALJ**

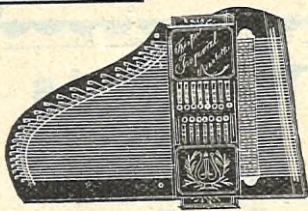
Försäljes i våra butiker
8 Regeringsgatan — Vesterlånggatan 16
A. T. 64 69.
A. T. 24 97.

samt hos alla finare Parfymhandlande i riket.

okonstlad och äkta. En enhetligare och därför starkare verkan än de rena pianostyckena gjorde de små sångerna, som också stöddes af fru Möllers nobelt konstnärliga utförande. »Dold förening» med sitt böljeglitrande ackompanjement och »Violoncell», till Ernst Josephsons bekanta dikt, där musiken verkligen bar något af »cellosträngens vemod» öfver sig, voro särskildt erkännansvärda. Den talrika publiken visade sig varmt och välvilligt intresserad.

I alla boklädor å 75 öre:
— **General Lee's marsch** —
för piano, är lättspelat och vacker.
Världens bästa Zittra. Lättlärd inom 1 timme.

Otto Hillman, Göteborg.

STOCKHOLMS INTECKNINGS-GARANTI-AKTIEBOLAGS BRAND- och DYRKFRIA FÖRVARINGSHVALF

(Öppna alla söckendagar kl. ½ 10—4)
Innehållande c:a 1,650 st. skåpfack. Årlig hyra för fack, beroende af storleken, 20, 25, 35, 50 kronor. Testamenten, Gåfvobrev och dylika handlingar emottagas till förvaring; äfvenledes emottagas värdepapper i öppet förvar (S. T. A. 55185)

GEFLE MANUFAKTUR-AKT.-BOLAGS
Oblekta, Blekta och Färgade **VÄFNADER**

Skyddsstämpel

försäljas i parti från kommissionslagret
i STOCKHOLM hos **ADOLF BODELL**.

BRANDER & C:o,

Stockholm, Paris,
London.

Promenad- och innedräkter
Sturegatan 24.
Allm. Telefon 88 28.

Nytt till Julen 1899

från

Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition.

Lefnadsminnen af hofpredikanten G. E. Beskov. Af honom själf upptecknade. Häft. 1,50, klob. 2,50.
Frídaberg. Folkkalender för 1900 af pastor B. Vadström, med bidrag af flere författare. 84:de årg. Rikt illustrerad. Kart. 1 kr., klob. 1,75.
Varde Ijus! Illuserad Missionskalender för 1900 af docenten A. Kolmodin, med bidrag af flere författare. 8:de årg. Häft. 1 kr., kart. 1,25.
På himlastigen. Ny och fullständig öfversättning af E. Prentiss' »Stepping Heavenward» af G. S. Löwenhielm. Häft. 2 kr., kart. 2,50, klob. 3 kr.
Genom mörka dalar. Berättelse ur lifvet af P. D. von Blomberg. Häft. 1,25, kart 1,50.
Den store läkaren. Berättelse af E. Thorne. Häft. 75 öre, kart. 1 kr.
Fem små fågelungar. Berättelse för smått folk af Agnes Giberne. Med illustrationer. Häft. 75 öre, kart. 1 kr.
Den heliga historien af Alfr. Edersheim. Sjette och sjunde delarne å 1,50. Med sjunde delen, som kommer att åtföljas af kartor, register och förf.

porträtt, är detta väderrika arbete fullständigt utkommet.
Till modern från en mormoder. Af Fanny Tuven, förf. af »Till bruden från en silfverbrud». Häft. 1 kr., kart. 1,25.
Barnens bildbok med berättelser för de små, samlade af L. S. 8:de boken 75 öre.
Tafel ur Jesu lif på Jorden. En bok med vackra färgtryckstafel och därtill passande text. Inb. 1,25.
Predikningar öfver kyrkoårets nya högmässotexter. Andra årgången. Häft. 4 kr., inb. vb. 5 kr., i halfr. 6 kr.
Jag och mitt hus vilja tjäna Herren. Beträknelser för det kristliga lifvet af pastor L. Kaiser. Häft. 60 öre, kart. 80 öre.
Hyfvnl och andra berättelser, samlade af C. O. Berg. Häft. 3 kr.
Utjämningen och andra berättelser af E. S. K.
Ur minnet och dagboken. Anteckningar från åren 1848—97 af B. Wadström. Andra delen, häftena 3 och 4 å 1 kr. Hela delen inb. i klob. 5,50.

Barnklädningar,

Barnförkläden, Barnkappor, Barnmössor,

Flick- & Gosskavajer,

Regnkappor & Regnkragar

af egen tillverkning till låga bestämde priser.

OBS! Egna syateljärer! OBS! Vålgjortt arbete!

K. M. LUNDBERG

STUREPLAN.

Aktiebolaget

Fabriken

C. O. Borgs Söner, Lund. anlagd år 1739.

Färgeri, Kemisk Tvättanstalt,
Ullspinneri, Väfveri, Garn- och Väfnadshandel.

Guldmedalj vid flera utställningar.

Vi rekommendera vårt rikhaltiga lager af alla slags garn, i såväl ull som bomull, till billigaste priser i äkta, fornnordiska växtfärger, passande till

Konstväfnad i allmogestil.

Förfrågningar om lämpliga garnsorter och färger besvaras omgående och prof med prisuppgifter sändas på begäran.

Pariser- & Wiener-Skärp och Spännen

i smakfulla mönster hos K. Forsberg & C:o, Nya Operahuset.

ÖSTLIND & ALMQUIST,

STOCKHOLM,
50 Vasagatan 50.

GÖTEBORG,

18 Vestra Hamngatan 18.

Några af erhållna omdömen:

Efter noga tagen kännedom af firman Östlind & Almquists härstädes utställda instrument: flyglar, pianon och orgelharmonium i olika storlekar hafva vi funnit dess vara till tonskönhet, jämnhet och styrka af särdeles framstående beskaffenhet och då härtill därtill kommer, att instrumenten synas äga solid mekanik, smakfull utstyrelse och rimliga priser, anse vi oss kunna varmt rekommendera ett dylikt inhemskt fabrikat.

Stockholm i oktober 1899.
CONRAD NORDQVIST,
Förste Hofkapellmästare.

IVAR HALLSTRÖM,
Professor.

Att de af Herrar Östlind & Almquist fabricerade orglar, pianos och flyglar är ett första klassens fabrikat såväl i afseende på ton och touche som ett i allo elegant yt erkänner jag med nöje.

EMIL SJÖGREN.

Stockholm 1 november 1899.
— Det är mig ett nöje meddela, att jag anser Östlind & Almquists instruments egenskaper motsvara de stora anspärk, man numera ställer på 1:sta klassens flyglar och pianon. I synnerhet fäste jag mig vid salongsflygelns stora ton samt dess flygliga och klingande diskant.

ELFRIDA ANDRÉE.

— Orgelharmonierna fylla de högsta fördringar man kan ställa å dylika instrument. Tonen är särdeles stor, flyglig och angenäm, touchen lätt och intonation märkt behaglig, och då arbetet dessutom utmärker sig för stor soliditet, samt fabrikanternas å instrumenten anbringat en hel del nya och praktiska uppfinningar, är det mig ett kärn nöje att på det varmaste rekommendera dessa harmonier.

GUSTAF HÄGG.

Organist i St Klara kyrka.

Lektör!

Ett antal äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjuda för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektör. Mot insändande af nedannämnda belopp till Expeditionen af Idun, Stockholm, erhålles inom Sverige **portofritt**:

Idun 1893 (nr 1 felas)	2: 25
Idun 1894 (komplett)	2: 25
Idun 1895 (julkalendern)	2: 50
Idun 1896 (d:o)	2: 50
Idun 1897 (d:o)	3: —
Idun 1898 (med juln.)	3: 50
Iduns julnummer 1894	0: 20
Iduns julnummer 1898	0: 55
Barngarderoben 1898 (12 nr:)	1: —

Husmodrar!
Spara
är lösen för hvarje
husmoder med en
begränsad hus-
hållspänning!
Huru göra en
verkligt stor bespa-
ring? Jo, använ-
den i Edra hushåll
Pellerins Margarin,
Göteborg, som är
bäst, drygast och
billigast!

H. G. Söderbergs

Import-Aktiebolag.

Äkta Marie-Briquetter.

Kontor: Slussplan 63 A.
(Räntmästarehuset)

Allm. Tel. 25 82 & 4 51.
Riks- " 5 75.

Det bästa

rengöringsmedel för kokkärl, bleckkärl och
tråkar är Lagermans Kraft-Skur-Pulver,
hvilket finnes hos alla Speceriker och Järn-
handlare i riket. Ende tillverkare KRAFT-
TVÅL-FABRIKEN, Jönköping.

En bok för svenska hem.

**Svenska minnen
och bilder**

utkommer i häften à 35 öre.
Närmare 400 illustrationer.
En hvar, som anskaffar fem sub-
skribenter, erhåller själf
ett ex. af arbetet gratis.
Anmälan i närmaste bokhandel.

Sårbehandling.

Till att göra **sjuka och inflamma-**
rade sår rena och fri-ka är Dr. P.
Håkansson's Salubrin det pålitligaste medel.
Icke endast vid **liggsår, brännsår**
m. fl. sårnader, utan äfven vid många fall af
lupus och tuberkelsår

mar vid salubrinbehandling åstadkommit
botande.
Ehuru med hvarje flaska Salubrin åtföljer
beskrifning om Salubrins utspädning och
användning, bör man tydligen, allra mest vid
vårare fall, icke underlåta att af läkare
örskaffa sig speciella föreskrifter.
Allmänheten varnas mot efterrapningar af
fabrikatet.

*
**
***
VO
VSO
VSOP
VVSOP

J. & F. MARTELL'S

COGNAC.

GROSSE & BLACKWELL, LTD
LONDON.

Etablerad 1706. Hofleverantörer till H.M. Drottningen af England.
PICKLES, SÄSER, MARMELADER.
erhållas hos alla större specerihandlare inom riket.

JOH. LUNDSTRÖM & C:o.
Stenkol, Cokes,
1:a maskinkrossad **Anthracit,**
bästa bränsle för illuminationskaminer och värmeneessärer.
Carré-Briketter
för kokspisar, kakelugnar, strykugnar m. m.

Allm. tel. 22 88. Kontor: 22 Skeppsbron 22. Rikstelefon 427.
Allm. tel. 60 19. Försäljning: 5 Strandvägen 5. Rikstelefon 22 20.
Allm. tel. 61 98. Filial: 1 Parmmätaregatan 1. Rikstelefon 20 12.

Olaus Olssons Kolimport-A.-B.
Stockholm.
1:m a **ANTHRACIT.**
Hushållskol. Cokes. Marie-Briketter

Hållbaraste
äro
Äkta Ryska Galoscher
(Petersburgs-Fabrikatet)
därför äfven
billigaste.

Profva UNITED KINGDOM's Teer,
hvilka användas af c:a 800 familjer i Stockholm. I originalpackningar direkt från im-
portören till förbrukarne. Pris: kr. 0,95, 1,15, 1,40 & 1,65 pr 1/2 kilo.
Lager hos **C. O. ROHLÖFF**, Klara Vestra Kyrkogata 9 1/2 — Försäljare
antagas.

F. Uhnér & C:o,
— Etablerad 1866 —
22 Fredsgatan 22.
Utsökt sortiment af
Möbelyger, Gardiner,
Portiärer, Borddukar, Mattor
— Reelt och billigast. —
Profver utlämnas till landsorten.

I Carolina Östemans Handarbetskola,
Lästmakaregatan 14 & 16,
lämnas undervisning af skickliga lärarinnor till äldre och barn i alla slags Slät- och Konst-
sömnader, Märkning, Filetguipure, Knyppling, Macramé, Träsnideri, Glödrkning, Läder-
plastik, Glasetsning, Spån- och Bastarbeten m. m. Fritt val af arbete och tid. Tillträde
när som helst. Billiga priser. Prospekt på begäran.
Broderier, Märkning, Uppritningar och Monteringar utföras på beställning.

Köp alltid radiatorsmör!

För ärade **DAMER** att beakta!
I anseende till affärsförändring
Realiseras alla damtyger till inköpspris och där-
under.
Nya och moderna Dam-Eskimåer i flera färger, Plysch,
Krimmer,
Capestyger, Dam-Promenadtyger
af Kläde, Eskimå och Cheviot, Broderfält m. m.
OBS! Bestämda priser.
Svenska Klädesmagasinet,
midt för Hötorget 8 Kungsgatan 8, Stockholm.

Äfven Realiseras stufvar af Kostymtyger,
Paletot-tyger, Byxtyger
m. m., starka Gosskläderstyger.
135 cm. bred blå Cheviot till 1:80 pr m.
Finare Herrskrädderi utföres elegant, mo-
dernt och billigt.

KNEIPP BADEN BORG,
NORRKÖPING.
Vinterkurerna (1 okt.-15 maj) mycket verksamma
Kurorten hålls öppen äfven under Julen.

SAISONGENS MODEPARFYMER
äro de för sin utomordentligt fina och na-
turliga blomlukt värderade: F. PAULI'S
»Riviera-Violette», »Löfkoja» och »Hägg-
doft».
(S. T. A. 66023)

Äggförlorare,
ny, onttyckt modell.

Pris kr. 2.—
Till landsorten mot efterkräf.
JOSEPH LEJA, STOCKHOLM.

IDA NACHMAN
gifver fortfarande undervisning åt döfva, i
konsten att afläsa från läpparne (labiologi).
Träffas 11—12 f. m.
2 Humlegårdsgatan 2, 3 tr.,
STOCKHOLM.

Gebildete distinguirte Deutsche
ertheilt Unterricht in ihrer Muttersprache,
Literatur und Conversation. Beste Refe-
renzen. Adresse in Tjädens Bureau, Malm-
torpgsgatan 5, 2 tr. (G. 91725)

Clara Fabriks
Stearinljus

SÄ CLARA

Originellaste Fantasmöbel
i fornordisk stil
för glödbörning ell.
målning. Pris omä-
lad kr. 25, stopp-
ning af soff- o. stol-
sitsarne ökar 10:50.
Målning i hvitt och guld, stoppad 50 kr.
Målning i önskade kulörer verkställs.
Tidaholms Bruks Aktiebolag, Tidaholm.
(Försäljning-mag. 27 Beridarebang. 27, Sthlm.)

NISSENS världsberömda
Bröstkarameller
Inr. varum. Inr. varum.
Försäljes hos alla välsorterade Specerihand-
lande samt i parti hos
A.-B. Nissens Manufacturing,
STOCKHOLM.

Holmqvists
HANDELSINSTITUT
GÖTEBORG, Västra Sveriges stör-
sta, fullständigaste och mest renom-
merade handelsläroverk. Omfattar
alla till handelsbildning hörande ämnen.
15 de arbetsåret, 9 speciallärare. Inträde
när som helst, önskligast vid terminernas
början, 15 aug. och 9 jan.
Filip Holmqvist,
Öfverlärare vid Tekniska skolan i Stockholm,
lärare vid Chalmerska institutet.

FRU HILDA ARNESEN behandlar här-
skudommar medelst massage. Behand-
lingen verkar välgörande på hufvudet och
nervsystemet. Mottagning 10—2, 5—7. Tel.
Östern. 2124. Strandvägen 13, 2 tr. ö. g.

ENGELSKA SJUKAN botas på kort tid,
utan medicin och smörjning. Behand-
lingen hjälper säkert, intyg finnes. Fru
E. Magnusson, Grefgatan 56, 2 tr., Stock-
holm. (823)

Försäljning och
uthyrning
af goda Pianon o.
Orglar. Flerårig ga-
ranti. Begagnade in-
str. tagas i byte.
Pianon, begag-
nade, från 100, 200,
275 & 350 kr. hos
C. A. V. Lundholm
28 Hamngatan 28.

Sv. Panoptikon
Stockholm.
Största sevärhet.

Blott 10 öre
samt afgiften till posten, 20
öre, eller tillsammans blott 30
öre kostar

**Stockholms-
Tidningens**
Landsortsupplaga
på prof
för Dec.=30 nummer
för 10 öre!

Illustrationer hvarje dag!
Obs! 7 nummer hvarje
vecka! — Julnum-
mer gratis!
GREFVINNAN SAGA, mycket
intressant svenskt original på
686 sidor, lämnas särskildt till
alla prenumeranter för 1900.
Början utdelas i December.

Stockholms-Tidningen,
som är Skandinaviens ofäm-
förligt mest spridda dagliga
tidning, har nu en daglig upp-
laga af

100,000 ex.,
hvilket bäst visar, hur allmänt
omtyckt tidningen är.
Prenumerera på prof
skyndsammast, så att alla
numren erhållas!
Det särskilda priset
för Dec. finnes kungjort i
Generalpoststyrelsens Bi-
hang Nr 47.

Blott 10 öre!

Yllefris
och
Boj
till Portiärer,
Gardiner, Borddukar,
150 cm. 4 kr., 180 cm. 5 kr.
E. W. FORSBERG & C:o,
19 Vesterlånggatan 19. (826)

Pappersmattor.
Starka, vackra gångmattor i olika färger
à 65 öre pr meter säljas från Krontorps Gärd,
adr. Vermlands Björneborg.

Lotten Ljungdahl's
Hvitvaruaffär
9 Malmstullsgatan 9.
Allm. Telef. 106 14.
Beställningar emottagas à all slags
sömnad, äfven då tyg in-
lämnas.
EN TREFLIG DUBLETT
uthyres åt ensam person, med eller utan in-
ackordering, i officersfamilj, Svar till »K.
H. S.», adress Iduns byrå, Klara Södra
Kyrkogata 16, Stockholm. (819)

FÖR STUDERANDE DAMER
finnes god och hemtreflig, inackordering i
bildad familj i närheten af Ahlinska, Brum-
merska och Normalskolan samt Högre Lä-
rarinneseminarier. Priset är 65 kr. för de-
ladd och 70 kr. för ensam rum. Piano fin-
nes. Svar torde henäget lämnas till »Ny-
året 1900», Iduns exp., Sthlm. (816)

BILDAD MUSIKALISK FLICKA erhål-
ler inackordering, nu eller på nyåret, å
herrgård i Värmland. Pris 30 kr. pr må-
nad. Svar till »E.», Iduns exp. (817)

Nerv- och lindrigt sinnessjuka
mottagas i ett stilla och privat hem, till in-
ackordering och omsorgsfull vård, af under-
tecknad som därvid äger flerårig vana.
Skriftliga rekommendationer af läkare samt
muntliga lämnas af Fröken Sofie Röhl,
Humlegårdsgatan 22, 3 tr. upp, Sthlm.
Fru IDA JANSON, Hammesplanaden 3,
Upsala. Rikstelefon 490. (G. 91696)